

Valtioneuvoston EU-vaikuttamisstrategia 2016

JOHDANTO.....	3
SUOMEN EU-POLITIIKAN LÄHTÖKOHDAT VUONNA 2016	3
KESKEISET VAIKUTTAMISKOHTEET	5
Muuttoliikkeeseen vastaaminen.....	5
Juurisyyt	5
Ulkorajat.....	5
Hotspot-järjestelykeskukset.....	6
Palauttaminen ja takaisinotto.....	6
Sisärajat	6
Dublin-järjestelmän uudistaminen	6
Uudelleensijoittaminen.....	7
Muuta.....	7
Kasvun, kestävän kehityksen ja vakauden edistäminen.....	7
Sisämarkkinat ja digitalisaatio.....	7
Toimivat työmarkkinat ja osaaminen	9
Verotus	9
Pääomamarkkinaunioni	10
Investoinnit.....	11
Biomassa ja biopolttoaineet.....	11
Energia.....	11
Pariisin ilmastokokouksen seuranta	12
Ympäristö	12
Liikenne.....	13
Kauppapolitiikka	13
Sääntelyn toimivuus ja vaikutusarvioinnit	14
Talous- ja rahaliitto	15
Euroalueen vakaus.....	16
Rahoituskehysten väliarviointi	17
Koheesiopolitiikka.....	17
Maatalous	18
Ulkoisen toiminnan ja turvallisuuden vahvistaminen	18
Ulko- ja turvallisuuspolitiikan globaalistrategia	18
Puolustusyhteistyö ja puolustusalan markkinat.....	19
Keskinäisen avunannon lauseke ja yhteisvastuulauseke	19
Terrorismin torjunta	19
Hybridiuhat.....	20

Suhteet Venäjään ja itäisiin kumppaneihin	20
Kehityspolitiikka	20
Arktinen politiikka	21
Yhteisten arvojen edistäminen	21
Oikeusvaltioperiaate	21
Laajentumispolitiikka	21

JOHDANTO

Suomen EU-politiikan strategista suunnittelua kehitetään korvaamalla kerran vaalikaudessa laadittu EU-selonteko vuosittaisella EU-vaikuttamisstrategialla, joka perustuu hallitusohjelmaan.

Koska hallitusohjelma tarjoaa usean vuoden kattavan strategisen peruslinjan, on luontevaa, että sitä täydennetään lyhyemmän tähtäimen konkreettisemmilla vaikuttamisstrategioilla. Näin vahvistetaan valtioneuvostotason poliittista ohjausta ja säännöllisemmin varmistetaan eduskunnan vaikutusmahdollisuudet sekä tarjotaan eväitä EU-politiikasta käytävään julkiseen keskusteluun.

Strategiatyön osana ministeriöt ovat laatineet oman hallinnonalansa kattavan yksityiskohtaisemman EU-vaikuttamissuunnitelman vuodelle 2016.

Nyt käsillä oleva valtioneuvoston EU-strategia muodostaa ministeriöiden vaikuttamissuunnitelmien kanssa perustan vuoden 2016 vaikuttamistyölle. Jatkossa strategian käsittelyä on tarkoitus aikaistaa siten, että kutakin vuotta koskeva strategia laaditaan jo edeltävän vuoden lopulla.

SUOMEN EU-POLITIIKAN LÄHTÖKOHDAT VUONNA 2016

EU:n jäsenyys on poliittinen valinta, joka kytkee Suomen läntiseen arvoyhteisöön. Suomi on aktiivinen, käytännönläheinen ja ratkaisuhakuinen jäsenvaltio. Hallitus yhdistää rakentavan kriittisellä ja yhteistyöhakuisella tavalla kansallisen ja yhteisen eurooppalaisen edun Suomen EU-politiikassa. EU:n on keskityttävä olennaisimpiin kysymyksiin, eikä integraatiota ole tarpeen syventää kaikilla politiikan aloilla.

Kriisien ja ongelmien hoitaminen sekä uusien ehkäiseminen hallitsevat Euroopan unionin toimintaa myös vuonna 2016: keskeisimmät haasteet liittyvät Eurooppaan kohdistuvaan massiiviseen muuttoliikkeeseen, unionin yhtenäisyyteen, hitaaseen talouskasvuun, euroalueen vakauteen sekä toisiinsa yhä selvemmin kytkeytyviin ulkoiseen ja sisäiseen turvallisuuteen, johon myös työttömyys ja syrjäytyminen vaikuttavat.

Muuttoliike on asettanut etenkin unionin rajayhteistyön ja useiden jäsenvaltioiden kantokyvyn koetukselle. Jäsenvaltiot jatkavat komission muuttoliikkeen hallintaan saamiseksi tekemien esitysten käsittelyä ja jo tehtyjen päätösten täytäntöönpanoa.

Sisäisen turvallisuuden uhkien ja riskien torjumiseksi EU ja jäsenvaltiot vahvistavat yhteistyötään. Pariisin iskujen jälkeen unionissa on tiivistetty terrorismin vastaista yhteistyötä.

Vuonna 2016 etsitään myös EU-tason keinoja, joilla vastataan hitaan talouskasvun haasteeseen. Keskeistä on sisämarkkinoiden, investointien ja yritysten rahoitusmahdollisuuksien edistäminen. Talous- ja finanssikriisin vuoksi talous- ja rahaliittoa on kehitetty nopeasti. Keskustelu erityisesti pankkiunionin viimeistelystä jatkuu, samoin kuin toimet Kreikan talouden kuntoon saamiseksi.

Ukrainan konfliktin neuvottelut ja sovittujen toimien täytäntöönpano jatkuvat. Tähän liittyy kysymys EU:n Venäjään kohdistamista rajoittavista toiminnaista. Samanaikaisesti Venäjän kanssa etsitään yhteistä näkemystä kansainvälisten kriisien hoitamiseksi. Eteläisen naapuruston epävakauden takia jäsenvaltiot panostavat jatkossakin muun muassa kriisinhallintaan, kehitysyhteistyöhön ja humanitaariseen toimintaan alueella. Unionin ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa

on tarkoitus linjata uudessa globaalistrategiassa. Ulkoisessa toiminnassa keskeistä on myös muuttoliikkeen juurisyyhin puuttuminen.

Edellä mainitut kriisit – yhdessä ja erikseen – jakavat jäsenvaltioita haastaen unionin yhtenäisyyden. Unionin yhtenäisyyttä koetellaan myös, kun Ison-Britannian kansalaiset päättävät kesäkuussa järjestettävässä kansanäänestyksessä, haluavatko he maansa pysyvän EU:n jäsenenä. Kansanäänestyksen jälkeen selviää, mihin jatkotoimenpiteisiin pitää ryhtyä.

Suomi korostaa tarvetta löytää yhteinen näkemys käsillä olevien kriisien ratkaisemiseksi, sillä Euroopan suhteellisesti heikentyneen aseman vahvistaminen edellyttää unionilta vahvaa toimintakykyä, yhtenäisyyttä ja kansalaisten luottamusta. Jäsenvaltioiden on entistä määrätietoisemmin kyettävä löytämään kriiseihin yhteisiä eurooppalaisia ratkaisuja. Suomi kunnioittaa yhteisiä sääntöjä ja odottaa muiden jäsenvaltioiden toimivan samoin. Tärkeintä on, että kaikki jäsenvaltiot kantavat osansa yhteisistä haasteista. Tarvitaan kykyä kompromisseihin.

Unionia on uudistettava ja sen toimintaa parannettava, mutta Suomi ei pidä perussopimusten muuttamista nyt ajankohtaisena. Suomi suhtautuu kriittisesti ehdotuksiin, jotka vaarantaisivat unionin yhtenäisyyden, heikentäisivät jäsenvaltioiden välistä tasa-arvoa, vesittäisivät yhteisömenetelmän käyttämistä, muuttaisivat toimielinten välistä tasapainoa tai tarkoittaisivat taloudellisen yhteisvastuullisuuden merkittävää lisääntymistä.

Euroopan unionin asialista on kuitenkin paljon laajempi kuin, miltä kriisien valossa saattaa näyttää. Komissio antoi viime vuonna useita laajoja politiikkastrategioita, jotka sisältävät selkeitä toimintaohjelmia, kuten energiaunioni, digitaaliset sisämarkkinat ja pääomamarkkinaunioni. Vuoden 2016 asialistan määrittelee pitkälti Euroopan komission syksyllä julkistama työohjelma. Suomi pitää hyvänä strategisiin painopisteisiin ja konkreettisiin tuloksiin keskittyvää työohjelmaa ja sääntelyn toimivuuden asettamista horisontaaliseksi tavoitteeksi. Unionin on keskityttävä toiminnassaan olennaisimpiin kysymyksiin. Työohjelman painopisteet vastaavat hyvin Suomen tavoitteita. Suomi painottaa kilpailukyvyyn, kasvun ja työllisyyden vahvistamista sekä sääntelyn keventämistä. Suomi korostaa myös sisämarkkinoiden kehittämistä (erit. digitaaliset ja palvelujen sisämarkkinat), rahoitusunionin loppuunsaattamista, vapaakaupan ja yhteisen ilmasto- ja energiapolitiikan edistämistä. Investoinnit ja innovaatiopanostukset tulee kohdistaa kasvun kärkiin: digitalisaatioon, biotalouteen ja puhtaisiin teknologioihin.

Suomi on nostanut EU-ulottuvuuden yhdeksi prioriteeteistään vuoden 2016 puheenjohtajuudessaan Pohjoismaiden ministerineuvostossa (PMN). Pohjoismaista koordinointia EU-säädösten täytäntöönpanossa lisätään. Päämääränä on myös hyvien pohjoismaisten ratkaisujen tarjoaminen EU-valmistelun pohjaksi.

Viime vuoden suuriin saavutuksiin kuului Pariisin ilmastokokouksessa hyväksytty kattava kansainvälinen sopimus päästöjen vähentämiseksi. Osin Pariisin seurauksena vuoden 2016 keskeisiin EU-asioihin kuuluu joukko ilmasto- ja energiapolitiikkaan liittyviä ratkaisuja, joilla on myös Suomen kilpailukyvyllä ja kasvuun keskeinen merkitys. Suomen tavoitteena on olla edelläkävijä kierto- ja biotaloudessa, sillä Suomella on paljon alaan liittyvää toimintaa ja osaamista. Komission joulukuinen kiertotaloustiedonanto tähtää kasvun luomiseen ja uusiin liiketoimintamahdollisuuksiin.

Suomen EU-vaikuttamisessa ja -valmisteluissa, kuten henkilöstöratkaisuihin ja taloussuunnittelussa, varaudutaan myös kolmanteen EU-puheenjohtajuuteemme alkuvuodesta 2020.

Puheenjohtajakauden tavoitteet määritellään ensimmäisen kerran jo vuoden 2018 lopulla hyväksyttävässä neuvoston 18 kuukauden ohjelmassa.

KESKEISET VAIKUTTAMISKOHTEET

Muuttoliikkeeseen vastaaminen

Eurooppaan kohdistuva muuttoliike kasvoi erittäin voimakkaasti keväästä 2015 lähtien. Myös Suomen turvapaikanhakijatilanne on muuttunut oleellisesti. Viime vuonna Suomesta haki turvapaikkaa yli 32 000 henkilöä. Suomi on sekä EU:n sisällä liikkuvien turvapaikanhakijoiden lopullinen kohdema ja EU:n ulkorajamaa, johon maahantulijat voivat saapua ensimmäisenä maana EU:ssa. Muuttoliike on EU:lle keskeinen sisä- ja ulkopoliittinen kysymys, joka vaatii unionilta ja sen jäsenmailta uudenlaista ajattelua ja toimintatapoja.

Juurisyyt

Muuttoliikkeen juurisyihin voidaan vaikuttaa pitkällä aikavälillä EU-tason toimin yhteistyössä lähtömaiden ja kansainvälisen yhteisön kanssa muun muassa kriisejä ennaltaehkäisemällä ja kriisinhallinnalla, kehityspolitiikalla, kaupallis-taloudellisella yhteistyöllä, hyvän hallinnon ja oikeusvaltioperiaatteen tukemisella sekä ihmisalakuljetusta torjumalla.

Muuttoliikekysymykset tulee huomioida kokonaisvaltaisesti EU:n suhteissa keskeisiin lähtö- ja kauttakulkumaihin, ”enemmällä enemmän”-periaatetta tarpeen mukaan soveltaen.

EU:n ja Afrikan maiden välistä yhteistyötä tulee tiivistää muuttoliikekysymyksissä. Vallettan huippukokouksen toimintasuunnitelman toimeenpanoa tulee tehostaa ja juurisyihin vaikuttaa Afrikan hätärahoituksen avulla.

Muuttoliikkeen juurisyiden hoitaminen vaatii EU:n kehitysyhteistyön uudelleen suuntaamista. Kokonaispanostuksen tarve tulee muutoinkin kasvamaan ja johtaa todennäköisesti tarpeeseen pohtia EU:n rahoituskehityksen ja budjetin uudelleen suuntaamista.

EU:n ja jäsenmaiden humanitäärisen avun ja kehitysyhteistyön keinoin tulee parantaa lähtö- ja kauttakulkumaiden kantokykyä ja humanitääristä tilannetta erityisesti Syyrian lähialueilla, kuten Turkissa sekä Länsi-Balkanilla.

EU:n ja Turkin välisen yhteistyön tiivistäminen on keskeistä Eurooppaan suuntautuvan muuttoliikkeen hallitsemiseksi. Yhteistyön tulee olla ehdollista Turkin toimenpiteille laittoman maahanmuuton pysäyttämiseksi. EU on sitoutunut kolmen miljardin euron tukeen Turkille pakolaiskriisin hoitamiseksi tämän alueella vuosina 2016–2017. Suomi on valmis hoitamaan oman kansallisen osuutensa. Toinen keskeinen osa EU:n ja Turkin välistä yhteistyötä on Turkin kanssa toteutettava vapaaehtoinen humanitaarisen maahanpääsyn järjestelmä. Suomen tavoitteena on, että EU-maat osallistuvat mahdollisimman laajasti järjestelmään.

Ulkorajat

Hallitsematon muuttoliike on osoittanut, että unionin yhteistä ulkorajavalvontapolitiikkaa ja -toimia on tehostettava. Yhteinen ulkorajavalvonta ei kuitenkaan saa loukata yksittäisen jäsenvaltion ensisijaista oikeutta ja velvollisuutta vastata omista rajoistaan.

Käsittelyssä on *Euroopan raja- ja merivartiojärjestelmää koskeva asetusehdotus*. Jäsenmaiden välistä rajaturvallisuusyhteistyötä tulee tiivistää ja syventää sekä EU:n rajaturvallisuusviraston roolia ja toimivaltuuksia vahvistaa. Rajaturvallisuusjärjestelmän tulee tulevaisuudessakin perustua jäsenmaiden vastuuseen omista rajoistaan. On tärkeää saada sovittua ehdotetuista muutoksista, etenkin perustettavan Raja- ja merivartioviraston velvoitteesta arvioida säännönmukaisesti jäsenmaiden kykyä vastata ulkorajavalvonnastaan, pysyvän nopean toiminnan henkilöstöreservin luomisesta ja ulkorajavalvonnan puutteiden korjaamisen laiminlyönteihin tai hallitsemattoman maahantulon kohteeksi joutuneen jäsenmaan velvoittamisesta ottamaan viraston tukea alueelleen. Tämä päätös tuesta tulisi kuitenkin tehdä neuvoston määräenemmistöpäätöksellä eikä komission komitologiamenettelyssä. Myös voimakkaampia seuraamuksia rajavalvonnan tietoisista laiminlyönneistä tulee tarvittaessa harkita.

Hotspot-järjestelykeskukset

Niin sanotuissa hotspot-järjestelykeskuksissa Italiassa ja Kreikassa rekisteröidään ja vastaanotetaan maahantulijat. Niitä ei kuitenkaan ole perustettu sovituissa aikataulussa. Kun lisäksi maahantulijoiden rekisteröinti ja vastaanotto keskuksissa eivät toimi, ei myöskään sisäisiin siirtoihin osoitettavia henkilöitä juuri ole. Järjestelykeskusten perustamisen laiminlyönteihin tulee suhtautua vakavasti ja ryhtyä nykyistä voimakkaampiin toimenpiteisiin tilanteen korjaamiseksi.

Kuten Eurooppa-neuvosto on todennut, turvapaikanhakijoilla ei ole oikeutta valita jäsenvaltiota, josta he hakevat turvapaikkaa. EU:n tulisi kehittää keinoja turvapaikanhakijoiden pitämiseksi maissa, joihin heidät on siirretty.

Palauttaminen ja takaisinotto

Toimivan palautusmahdollisuuden, mukaan lukien vapaaehtoinen paluu, ylläpitäminen EU-tasolla on tärkeää, ja unionin tulee antaa tukea palautusten täytäntöönpanossa. EU:n on pyrittävä palautusten ja takaisinoton edistämiseen Somalian, Irakin ja Afganistanin kanssa. EU:n *yhteinen turvallisten alkuperämaiden luettelo* tulisi hyväksyä mahdollisimman nopeasti.

Sisärajat

Muuttoliikkeen voimakas kasvu johti siihen, että eräät jäsenmaat palauttivat viime syksynä sisärajavalvonnan osaan sisärajoistaan. Ensimmäiset sisärajavalvonnan palauttamista koskevat Schengenin rajasäännösten mukaiset enimmäismääräajat umpeutuvat keväällä. Neuvosto alkoi loppuvuodesta 2015 tarkastella, voitaisiinko jäsenmaille antaa mahdollisuus jatkaa edelleen sisärajavalvontaa. Niin kauan kuin EU:n ulkorajavalvonta ei toimi, on ymmärrettävää ja hyväksyttävää, että valtiot haluavat torjua yleiseen järjestykseen ja sisäiseen turvallisuuteen kohdistuvia vakavia uhkia palauttamalla rajavalvonnan sisärajoille Schengen-säännösten mukaisesti.

Dublin-järjestelmän uudistaminen

Turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenmaan määrittämistä koskeva sääntely eli Dublin-järjestelmä ei tällä hetkellä toimi, koska turvapaikanhakijoiden määrät ovat kasvaneet merkittävästi suuremmiksi kuin määrät, joita varten järjestelmä suunniteltiin.

EU:n muuttuneen muuttoliiketilanteen myötä on odotettavissa, että Dublin-järjestelmän uudelleenarvioinnissa esitetään huomattavia muutoksia turvapaikkahakemusten tutkimisvastuun määrittämiseen.

Suomi oli vuonna 2015 yksi merkittävämpiä turvapaikanhakijoiden kohdemaita väkimäärään suhteutettuna. Tämä tulee ottaa huomioon Suomen kantaa muodostettaessa. Lisäksi on huomioitava, että Suomeen voi tulla suuri määrä turvapaikanhakijoita uusia reittejä pitkin.

Suomi edellyttää kansallisia ja eurooppalaisia ratkaisuja, joilla Suomen taakka asettuu kantokykyyn nähden oikeudenmukaiselle tasolle.

Neuvosto on EU:n perussopimuksen nojalla päättänyt turvapaikanhakijoiden sisäisistä siirroista EU:ssa (häätätilamekanismi). Häätätilamekanismi ei kuitenkaan ole toiminut suunnitellusti. Osa niistä jäsenmaista, jotka ovat olleet turvapaikanhakijoiden suurimpia kohdemaita, ovat lähteneet siitä, että EU:ssa tulisi luoda jatkuvasti sovellettava taakanjakojärjestely. Suomen edun mukaista on, että kaikki jäsenvaltiot osallistuvat sisäisiin siirtoihin. Se edellyttää riittäviä kannustimia. Hallitusohjelman mukaan ”Unionin on toimittava päättäväisesti Välimeren alueen laittomien muuttovirtojen hallitsemiseksi. Turvapaikanhakijoiden EU:n sisäiset siirrot perustuvat jäsenvaltioiden vapaaehtoisuuteen.”

Uudelleensijoittaminen

Kiintiöpakolaisten uudelleensijoittaminen on ollut eräiden jäsenmaiden käyttämä oleva politiikka. Henkilöiden uudelleensijoittamisella päästään järjestäytyneempään, ennakoitavampaan, humanitaarisempaan ja hallitumpaan maahanmuuttoon. Pakolaiskiintiöt ovat kuitenkin olleet suhteellisen pieniä. Esimerkiksi vuonna 2014 EU:ssa uudelleensijoitettiin noin 6 400 kiintiöpakolaista, joista Ruotsi otti vastaan vajaat 2 050, Suomi 1 090 ja Alankomaat vajaat 800.

Jäsenmaat sopivat viime heinäkuussa noin 22 000 kiintiöpakolaisen uudelleensijoittamisesta kahden vuoden aikana. Komission tavoitteena on kasvattaa uudelleensijoitettavien pakolaisten määrää. Siltä on tulossa ehdotus sitovaksi pakolaisten uudelleensijoittamisjärjestelmäksi. Osana pidemmän tähtäimen turvapaikkapolitiikkaa painopisteen tulisikin siirtyä hallitsemattomista turvapaikanhakijoiden virroista kohti uudelleensijoittamista ja humanitaarista maahanpääsyä. Sovittaessa tällaisesta uudelleensijoittamisjärjestelystä se tulee sopeuttaa turvapaikkapoliittiseen kokonaisuuteen sekä lähtö- ja kohdemaiden tilanteeseen.

Yhteistyö EU:n ja Turkin välillä on tuonut uudelleensijoittamisen esille uudella tavalla. Osana EU:n ja Turkin yhteisen toimintasuunnitelman toimeenpanoa jäsenmaat keskustelevat Turkin kanssa toteutettavasta vapaaehtoisesta humanitaarisen maahanpääsyn järjestelmästä. Järjestely on tärkeä osa kokonaisuutta, jossa Turkin tulee toimeenpanna omat sitoumuksensa toimintasuunnitelmasta ja EU toimeenpanee suunnitelman omalta osaltaan. Järjestelyn tulisi toteutuessaan myös merkitä aiempaa tasaisempaa uudelleensijoitettavien jakautumista jäsenmaiden välillä.

Muuta

Lisäksi on mahdollista, että vuoden aikana komissio antaa esityksiä tai neuvostossa käydään keskustelua turvapaikanhakijoiden saamien etuuksien ja oikeuksien harmonisoinnista, kotouttamisesta, laillisesta maahanmuutosta osana laajempaa maahanmuuttopolitiikkaa sekä kolmansiin maihin mahdollisesti perustettavista käsittelykeskuksista. Suomi tukee keinoja yhtenäistää turvapaikan myöntämiseen liittyviä etuuksia ja käytäntöjä, jotta houkutus siirtyä EU-maasta toiseen pienenee.

Kasvun, kestävän kehityksen ja vakauden edistäminen

Sisämarkkinat ja digitalisaatio

Sisämarkkinat ja digitaaliset sisämarkkinat ovat EU:n kilpailukyky politiikan ydintä ja tärkeimpiä kasvua edistäviä EU-tason tekijöitä. Komissio on julkaissut näitä koskevat strategiat, joiden toteuttaminen on ratkaisevassa vaiheessa vuoden 2016 aikana. Suomelle keskeistä on digitaalisen talouden vahvistaminen, sisämarkkinoiden syventäminen ja etenkin tehokas täytäntöönpano.

Sisämarkkinoiden syventäminen on yritysten, kuluttajien ja työntekijöiden etu. Suomen prioriteetteja ovat palvelumarkkinoiden avaaminen, sisämarkkinasäännösten toimeenpanon parantaminen ja tavaroiden vapaan liikkuvuuden tukeminen. Komission tulee varmistaa sisämarkkinanäkökulman toteutuminen läpileikkaavasti kaikissa aloitteissa ja täytäntöönpanossa. Toimet ja mahdolliset rikkomusmenettelyt on kohdistettava taloudellisesti merkittäviin sektoreihin.

Komission tulisi arvioida palveludirektiivin toimivuutta, puuttua sisämarkkinoita haittaaviin kansallisiin yritystoiminnan sääntelyesteisiin (esimerkiksi vaatimukset osakepääoman tai yhtiömuodon suhteen) ja tehdä tarvittavat ehdotukset ammattipätevyyksien sääntelyn helpottamisesta. Esteiden purkaminen tulee keskittää erityisesti taloudellista kasvupotentiaalia sisältäviin aloihin, kuten rakentamiseen ja liike-elämän palveluihin. Sisämarkkinastrategiaan sisältyvä palvelupassi tulee toteuttaa niin, että se edistää palvelujen tarjoajiin sovellettavien vaatimusten tunnustamista käytännössä. Samalla on huolehdittava, ettei uusi järjestelmä luo tarpeetonta hallinnollista taakkaa.

Komission tavoitteena on antaa kaikki *digitaalisten sisämarkkinoiden (DSM) strategiaan* liittyvät ehdotukset vuoden 2016 loppuun mennessä. Aloitteiden tulee tukea digitaalisen liiketoiminnan ja yhteiskunnan kehittymistä. Suomi pitää tärkeänä, että ylisääntelyä vältetään erityisesti nopeasti muuttuvilla liiketoiminta-alueilla ja että uuden sääntelyn tarvetta harkitaan huolellisesti. Samalla on huolehdittava tasavertaisista kilpailuolosuhteista niin, että myös nykyisiin toimijoihin kohdistuvaa EU-tason sääntely-ympäristöä kevennetään.

On tärkeää puuttua perusteettomiin *maarajoituksiin (geoblokkaus)*, joilla kuluttajia syrjitään kansallisuuden tai asuinpaikan perusteella. Toimenpiteet tulee kohdistaa niin, että ne vahvistavat kuluttajien asemaa ja tukevat yritysten toimintaa sisämarkkinoilla. Valtioneuvoston kanslian tilaaman selvityksen mukaan maarajoitusten käyttö on suhteellisen yleistä ja niiden poistaminen lisäisi verkkokaupan kilpailua. On kuitenkin tärkeää vaikuttaa myös maarajoitusten käytön taustalla oleviin syihin, jotka tekevät kaupankäynnin muihin EU-maihin kannattamattomaksi tai liian riskialttiiksi. Tämän vuoksi on jatkettava esimerkiksi kuluttajansuojalainsäädännön harmonisointia, mutta tämä tulee toteuttaa tavalla, joka ei johda kuluttajien verkkokauppaa kohtaan tuntemaan luottamuksen heikentymiseen, sääntelytaakan lisääntymiseen tai oikeusjärjestelmän monimutkaistamiseen.

Tekijänoikeussääntelyn ja siihen liittyvän sähköisen kaupan sääntelyn tulee mahdollistaa uusien ja innovatiivisten sisältöjen, palveluiden ja tuotteiden kehittäminen ja markkinoille tuominen. On parannettava sisältöjen saavutettavuutta kuluttajien näkökulmasta, mitä voidaan edistää muun muassa sopimalla komission äskettäin antamasta sisältöjen siirrettävyyttä koskevasta lainsäädäntöehdotuksesta.

Eurooppalaisen *viestintäalan sääntelykehityksen* tulee olla joustava ja mahdollistaa innovatiivisten, luotettavien ja monipuolisten palvelujen tuotanto ja hyödyntäminen. Esimerkiksi kuluttajansuojan

osalta olisi nykyistä laajemmin siirryttävä sektorikohtaisesta sääntelystä yleissääntelyyn. Perinteisten teleoperaattoreiden ja uusien toimijoiden kilpailuedellytysten turvaamiseksi tulisi mieluummin purkaa perinteisten toimijoiden sääntelyä kuin laatia uusia säädöksiä uusille toimijoille.

Euroopassa tulee varmistaa huippunopeiden kansainvälisten tietoliikenneyhteyksien toimivuus. Suomi pitää tärkeänä erityisesti Koillisväylän kaapelihanketta. Taajuuspolitiikan alalla harmonisointi on tavoiteltavaa, mutta sillä ei tule puuttua kansallisiin myöntämiskäytäntöihin liian yksityiskohtaisesti.

Jakamis- ja alustataloudella on ratkaiseva asema EU:n kilpailukyvyssä ja talouden rakenteen murroksessa. Liiketoimintamallien muutos on nähtävissä useilla palvelusektoreilla, kuten taksipalveluissa ja majoituspalveluissa. Sääntely-ympäristön tulee mahdollistaa myös uudet liiketoimintamallit ja innovatiivisen ja globaalisti kilpailukykyisen alustatalouden syntyminen.

Teollisuuden digitalisaatiota koskevien toimenpiteiden on tuettava teollisen rakenteen uudistumista ja puhtaiden ja älykkäiden ratkaisujen käyttöä. Samalla on vahvistettava kuluttajien luottamusta ja mahdollistettava luotettavien eurooppalaisten ratkaisujen syntyminen esimerkiksi terveysteknologiassa. Terveysteknologioiden digitalisaatio ja digitaalisten terveyspalveluiden kehittäminen sekä geeniteknologia ja geenitiedon hyödyntäminen ovat merkittäviä kasvualoja myös EU:n kilpailukyvyn kannalta.

Suomi edistää eurooppalaisen standardointijärjestelmän modernisointia. Standardoinnin tulee jatkossakin olla markkinalähtöistä. Keskeistä on tehostaa ja nopeuttaa standardointiprosesseja. Standardointityön prioriteetit tulee määrittää erityisesti digitalisaation kannalta tärkeillä sektoreilla.

EU-rahoitusta tulee suunnata korkeatasoisiin eurooppalaista lisäarvoa tuottaviin hankkeisiin. Euroopan strategisten investointien rahastolla tulee edistää Euroopan teollisuuden uudistumista ja Horisontti 2020 -rahoituksella kokeilu-, pilotointi- ja demonstraatioympäristöjen syntymistä.

Toimivat työmarkkinat ja osaaminen

Työvoiman liikkuvuuspaketti sisältää ehdotukset EU:n sosiaaliturvakoordinaatioasetusten uudistamisesta ja lähetettyjen työntekijöiden direktiivin kohdennetusta uudistamisesta.

Suomen tavoitteena on nykyistä selkeämpi ja nykyaikaisempi sosiaaliturvan koordinaatiojärjestelmä, joka edistää työvoiman liikkuvuutta ja työmarkkinoiden toimivuutta.

Lähetettyjä työntekijöitä koskevien säädösten tulee jatkossakin taata työntekijöiden oikeuksien turvaaminen, helpottaa palvelujen tarjoamisen vapauden hyödyntämistä sekä edistää reilua kilpailua palveluntarjoajien kesken siten, ettei esimerkiksi lähetettyjä työntekijöitä käyttämällä pyritä kiertämään toisen jäsenvaltion työolainsäädäntöä.

Suomi edistää EU-yhteistyössä säädösten tehokasta ja yhtenäistä toimeenpanoa.

Työsuojeludirektiivien päivittämisessä keskeisenä tavoitteena tulee olla työntekijöiden terveyden, turvallisuuden ja työkyvyn ylläpidon lisäksi yrityksiin kohdistuvan tarpeettoman sääntelytaakan keventäminen.

Keväällä annettavien *osaamisen agendaan* kuuluvien aloitteiden tulee edistää digitalisoituvilla työmarkkinoilla tarvittavia taitoja ja osaamista sekä työvoiman ammatillista ja maantieteellistä liikkuvuutta. Erityistä huomiota tulee kiinnittää osaamisen sekä tutkintojen ja ammattipätevyysien tunnustamiseen jäsenvaltioiden välillä.

Verotus

Komissio esittää maaliskuussa *arvonlisäveroa* koskevan toimintasuunnitelman, jonka avulla jatketaan etenemistä kohti tehokasta ja petoksilta suojattua arvonlisäverojärjestelmää. Arvonlisäverotusjärjestelmien erot muodostavat erityisesti pk-sektorin yrityksille yhden suurimmista rajat ylittävän toiminnan esteistä. Suomi katsoo keskeiseksi asiaksi yrityksille aiheutuvan hallinnollisen taakan vähentämisen ja sähköisen rekisteröinti- ja maksujärjestelmän kehittämisen. Hallitusohjelman mukaisesti Suomi vaikuttaa siihen, että arvonlisäverodirektiivi mahdollistaisi alennetun verokannan soveltamisen myös digitaalisiin sisältöihin. Alennetun verokannan mahdollinen käyttöönotto kansallisella tasolla ratkaistaan erikseen direktiivimuutoksen jälkeen.

EU:ssa on vireillä monia toimia, joilla pyritään puuttumaan *veronkiertoon* ja edistämään oikeudenmukaista, tehokasta ja kasvua tukevaa yhtiöverotusta. Komissio antoi tammikuun lopussa veronkierron vastaisen toimenpidepaketin, jonka tavoitteena on varmistaa tehokas verotus EU:ssa, lisätä avoimuutta ja varmistaa tasapuoliset toimintaedellytykset. Suomi kannattaa ja pitää erittäin tärkeänä tiedonannossa esitettyä oikeudenmukaista, tehokasta ja kasvua edistävää yhtiöverojärjestelmää, joka perustuu periaatteeseen, että yritysten on maksettava verot siihen maahan, josta voitot ovat peräisin. Suomi pitää myös tärkeänä toimenpiteitä veron välttämisen ja voitonsiirron estämiseksi.

Aloitteiden jatkokäsittelyssä on otettava huomioon toimenpiteiden vaikutus jäsenvaltioiden ja EU:n kilpailukykyyn. Kilpailukykyyn vaikuttaa muun muassa se, miten ja millä aikataululla vastaavia toimenpiteitä sovelletaan EU:n ulkopuolisissa valtioissa. Aloitteiden jatkokäsittelyssä on myös arvioitava, mikä vaikutus on sillä, että tiedonantoon sisältyvillä direktiiviehdotuksilla siirretään tietyiltä osin kansallista tuloverotuksen toimivaltaa EU:lle. Yleensä ottaen toimivallan siirrolla voi olla merkitystä jäsenvaltion mahdollisuuksiin käyttää yritysverotusta talouspolitiikan keinona.

Direktiiviehdotusten arvioinnissa on otettava huomioon ehdotusten yhteensopivuus jäsenvaltioiden erilaisten verojärjestelmien kanssa. EU-sääntelyssä olisi tärkeää kyetä reagoimaan aggressiivisten verosuunnittelurakenteiden muutoksiin nopeasti. Olisi mietittävä, mitkä toimenpiteet sopivat parhaiten toteutettavaksi EU-lainsäädännöllä ja missä toimenpiteissä voidaan käyttää muita EU:n välineitä.

Aloitteista jäsenvaltioille syntyvien taloudellisten vaikutusten arviointi on myös tärkeää.

Pääomamarkkinaunioni

Pääomamarkkinaunionin luominen on tärkeä osa komission kasvustrategiaa ja liittyy myös talous- ja rahaliiton kehittämiseen. Pääomamarkkinaunionilla pyritään EU:n talouden ja markkinaehtoisen rahoituksen vahvistamiseen ja pitkäaikaisten sijoitusten edistämiseen. Tavoitteina ovat rahoitusjärjestelmän vakauden vahvistuminen, taloudellinen lähentyminen ja sijoitusten parempi hajauttaminen sekä niihin liittyvää laajempi riskinjako EU:ssa.

Pääomamarkkinaunionia koskevassa toimintasuunnitelmassa on yhteensä 33 toimenpidettä, jotka on määrä toteuttaa vuoteen 2017 mennessä. Ensimmäisten arvopaperistamiseen liittyvien lainsäädäntöehdotusten käsittely on edennyt jo Euroopan parlamenttiin asti. Esiteasetusehdotuksen käsittely on aloitettu tammikuussa.

Suomen kannalta pääomamarkkinaunionin luomisen yhteydessä keskeisin päämäärä on markkinaehtoisen yritysrahoituksen lisääminen ja monipuolistaminen sekä samalla suomalaisten pienten ja keskisuurten yritysten rahoitusmahdollisuuksien parantaminen ja oman pääoman aseman vahvistaminen. Suomen tulisi pystyä uudistamaan ja tehostamaan erityisesti kasvavien pk-yritysten rahoitusvaihtoehtoja ja -ympäristöä, jotta voimme hyötyä merkittävästi pääomamarkkinaunionista. Lisäksi tulee edistää uusia innovatiivisia rahoitusmalleja ja -vaihtoehtoja mukaan lukien joukkorahoitus.

Pääomamarkkinaunioniin liittyy keskeisesti kysymys maksukyvyttömyysmenettelyistä, joilla on yhtymäkohta myös pankkiunionin viimeistelyyn ja sisämarkkinastrategiaan.

Suomi pitää tärkeänä, että pääomamarkkinaunionin luomisen yhteydessä selvitetään yhtenä keskeisenä seikkana EU:n sijoitusrahastosäätelyä. Komission on määrä käynnistää kesällä konsultaatio sijoitusrahastoja koskevan rajat ylittävän säätelyn toimivuudesta.

Investoinnit

Euroopan strategisten investointien rahasto (ESIR) on keskeisin osa Euroopan investointiohjelmaa, jolla lisätään pitkäkestoista talouskasvua ja kilpailukykyä. Rahasto toimii Euroopan investointipankin yhteydessä. Rahastolla helpotetaan julkisen rahoituksen käyttöä – myös rahoitusta EU:n talousarviosta – yksityisten investointien liikkeelle saamiseksi. Kokonaistavoitteena on saada liikkeelle investointeja 315 miljardin euron arvosta vuoteen 2020 mennessä. Tällä hetkellä investointeja on toteutettu 61,5 miljardilla eurolla. Suomeen on tullut kaksi päätöstä: Metsä Fibren biojalostamo Äänekoskella 75 milj. euroa ja Open Ocean –pääomarahasto 30 milj. euroa.

Suomessa tulee jatkaa käyttökohteiden kartoittamista sekä rahoitusmahdollisuuksista tiedottamista, jotta rahastoa voidaan hyödyntää mahdollisimman tehokkaasti. Investointien tulisi suuntautua taloutta ja teollisuutta uudistaviin innovatiivisiin yrityksiin ja ratkaisuihin. Infrastruktuurin rakentamisessa tulee pyrkiä yksityisen ja julkisen rahoituksen yhdistämiseen nykyistä laajemmin ja innovatiivisemmin.

Euroopan investointipankin investoinnit Suomeen olivat viime vuonna 1,6 miljardia ja viimeisen viiden vuoden aikana (2011–2015) noin 5,5 miljardia euroa.

Biomassa ja biopolttoaineet

Bioenergialla on keskeinen merkitys EU:n uusiutuvan energian politiikassa ja säännösten kehittämisessä. Suomelle on tärkeää turvata *kestävästi tuotetun biomassan* kuten talousmetsistä korjattavan energiabiomassan ja teollisuuden sivutuotteiden käyttö uusiutuvana energianlähteenä. Uusiutuvan energian säädöksiä uudistettaessa energialähteenä käytetyn biomassan nollapäästöisyys on yleisesti säilytettävä. Uusi lainsäädäntö ei saa synnyttää hallinnollista taakkaa, joka hankaloittaisi markkinoita ja kestävästi tuotetun biomassan taloudellista hyödyntämistä.

Suomi varmistaa, että EU-säädöksiin, kuten uusiutuvista lähteistä olevan energian edistämistä ja polttoaineen laatua sääteleviin direktiiveihin, sisältyy riittäviä kannustimia kehittyneiden

biopolttoaineiden tuotannolle ja eurooppalaisten markkinoiden kehittymiselle. Komission parhaillaan laatiman tiedonannon liikenteen päästövähennyksistä tulee tukea tätä. Eri energiamuotojen vero- ja tukikohtelun tulee olla johdonmukaista ja tukien kohtuullisessa suhteessa sähkön markkinahintaan.

Komission joulukuussa antaman *kiertotalouspaketin* toimeenpanoon vaikutetaan siten, että esteet bio- ja kiertotalouden kehittämiseksi poistuvat ja että kehittyneiden biopolttoaineiden tuotantoa edistetään.

Energia

Komissio antaa tänä vuonna lukuisia energiaunionia koskevan tiedonannon toimeenpanoon liittyviä aloitteita.

Suomi tukee *sähkön sisämarkkinoiden* kehittämistä markkinaehtoisesti ja komission ehdotuksia, jotka tähtäävät sähkömarkkinoiden tehostamiseen muun muassa älyverkoja kehittämällä ja kuluttajia aktivoimalla. Suomi pyrkii yhteistyössä Ruotsin kanssa saamaan maiden välisen kolmannen vaihtosähköyhteyden EU:n yhteisen edun mukaisten energiainfrastruktuurihankkeiden rahoituksen piiriin.

Komissio antaa useita *energiatehokkuuteen* liittyviä aloitteita syksyllä. Suomi varmistaa, että energiatehokkuuden mittaamisessa huomioidaan jäsenvaltioiden olosuhteet sekä kustannustehokkuus. Bioenergian käytöstä tai sähköntuotannon omavaraisuuden lisääntymisestä aiheutuva primäärienergian käytön kasvu ei saa heikentää jäsenvaltion laskennallista energiatehokkuutta.

Suomi aloittaa yhteistyössä komission kanssa energiaunionin edellyttämän *energia- ja ilmastosuunnitelman* laadinnan kansallisen energia- ja ilmastostrategian pohjalta. Suunnitelman on mahdollistettava Suomelle riittävä joustavuus, mikäli esimerkiksi uusiutuvaa energiaa koskeva säädösympäristö muuttuu.

Suomen tavoitteena on *Suomi–Viro-kaasuputken (Balticconnector)* toteutuminen. Hankkeen toteutumisen välttämätön edellytys on 75 prosentin investointituki EU:n yhteisen edun mukaisten energiainfrastruktuurihankkeiden rahoituksesta.

Kaasun toimitusvarmuuslainsäädäntöä kehitettäessä Suomen tavoitteena on turvata kansallinen liikkumavara. Suomea koskevat poikkeukset tietyistä toimitusvarmuusvaatimuksista riippuvat siitä, toteutuuko Balticconnector.

Pariisin ilmastokokouksen seuranta

Suomi vaikuttaa siihen, että ilmastokokouksen tulosten toimeenpano, jatkotyö sekä sopimuksen voimaansaattaminen etenevät sovitulla tavalla sekä EU:ssa että YK:n ilmastosopimuksen puitteissa.

Päästökauppa on EU:n ilmastopolitiikassa keskeisessä asemassa. Suomi vaikuttaa siihen, ettei päästökauppadirektiivin uudistuksella muuteta päästökaupan keskeisiä elementtejä, jotta säädös olisi toiminnanharjoittajille ennustettava. Hiilivuotosäännöillä tulee varmistaa, ettei vientiteollisuuden kilpailukyky heikennetä. Ensisijaisesti tulee palkita tehokkaimpia laitoksia.

Päästökaupan ulkopuolista sektoria koskevataakanjako tulee toteuttaa mahdollisimman kustannustehokkaasti.

Komission esitys siitä, miten *maankäyttösektori* sisällytetään osaksi päästövähennyskehikkoa, valmistuu kesällä. On varmistettava, että metsänielujen laskentasäännöt ovat Suomelle oikeudenmukaisia.

Ympäristö

Komission *kiertotalouden* toimintaohjelma sisältää 54 aloitetta, joiden tarkoituksen on kehittää kierto- ja biotaloutta ja poistaa niiden esteitä. Kiertotaloudessa toimivien yritysten markkinoille pääsyä tulee helpottaa ja jättemateriaalien käyttöä raaka-aineena edistää. Suomi pitää tärkeänä tuotteisiin kohdistuvan lainsäädännön johdonmukaisuuden varmistamista, materiaalikiertojen puhtautta ja turvallisuutta sekä tähän liittyvän riskinarvioinnin kehittämistä.

Jätedirektiivien parhaillaan käynnissä olevassa uudistuksessa varmistetaan, että tavoitteet ovat kunnianhimoisia mutta realistisia. Kierrätystavoitteissa otetaan huomioon uudelleenkäyttö ja jätehierarkian joustomahdollisuuksia otetaan käyttöön.

Suomi tukee biopohjaisten kierrätyslannoitteiden edistämistä EU:n *lannoitelainsäädännön kokonaisuudistuksessa* ja varmistaa riittävän alhaiset haitallisten aineiden sallitut enimmäispitoisuudet sekä ravinteiden tehokkaan ja turvallisen kierrättämisen.

Teollisuuspäästädirektiivin mukaisesti laadittavien *suuria polttolaitoksia* koskevien ympäristönsuojeluvaatimusten osalta Suomen tavoitteena on biopolttoaineita ja turvetta käyttävien voimalaitosten vaatimusten kohtuullistaminen. Lisäksi vähän käyville huippu- ja varalaitoksille ei tulisi asettaa kohtuuttomia vaatimuksia suhteessa saavutettaviin ympäristöhyötyihin.

Liikenne

Liikennealan EU-sääntelyn tulee edistää käyttäjien tarpeita vastaavien markkinalähtöisten liikennepalveluiden kehittämistä. Suomi tukee digitalisaation ja tiedon hyödyntämistä sekä automatisaation edistämistä, jotta liikenteen palvelumarkkinat voivat kehittyä.

Suomi tukee komission joulukuussa antaman *lentoliikennepaketin* ehdotuksia avointen ja hyvin toimivien lentoliikennemarkkinoiden ja EU:n lentoyhtiöiden kilpailukyvyyn vahvistamiseksi. Suomi varmistaa, etteivät neuvottelut pitkity, mikä aiheuttaisi kilpailuaseman heikkenemistä pienempien jäsenvaltioiden lentoyhtiöille.

Komission *maantieliikennettä koskevat ehdotukset* annetaan aikaisintaan tämän vuoden lopulla. Suomi ajaa erityisesti liikenteen hinnoitteluun liittyvän lainsäädännön uudistamista, jotta sääntely tukisi digitalisaatiota, avointa markkinoillepääsyä ja uudenlaisten liikennepalveluiden syntymistä. Liikennöitsijöiden tasapuolisiin kilpailuedellytyksiin sijoittautumisvaltiosta riippumatta tulee kiinnittää erityistä huomiota. Myös unionin jäsenmaiden liikennöitsijöiden kilpailuedellytykset suhteessa unionin ulkopuolisten maiden liikennöitsijöihin tulee turvata kansainvälisessä liikenteessä.

Kauppapolitiikka

Suomen tavoitteita ovat EU:n yhteisen kauppapolitiikan vahvistaminen ja Euroopan kasvua ja työllisyyttä tukevien vapaakauppaneuvottelujen edistäminen. EU:n vapaakauppaneuvottelut ja *WTO-neuvottelut* sektorikohtaisista markkinoillepääsytösopimuksista edistävät suomalaisyrityksille tärkeiden tuotteiden ja palvelujen pääsyä maailman markkinoille. Informaatioteknologiasopimus tulisi saada voimaan kuluvana vuonna ja neuvottelut ympäristöteknologia- ja palvelukauppasopimuksista päätökseen vuoden 2016 loppuun mennessä.

EU:n ja Yhdysvaltain väliset neuvottelut *transatlanttisesta kauppaa- ja investointikumppanuussopimuksesta (TTIP)* tulisi saattaa päätökseen mahdollisimman pian; tasapuolisuudesta kuitenkin tinkimättä. Suomen tavoitteena on, että sopimus vähentää tarpeettomasta sääntelystä aiheutuvia kaupan esteitä Yhdysvalloissa, avaa julkisten hankintojen markkinoita kilpailulle nykyistä laajemmin sekä vapauttaa tavaroiden ja palveluiden kauppaa, merisektori mukaan lukien. Neuvotteluissa on turvattava korkea sääntelyn taso ja jäsenvaltioiden oikeus syrjimättömään sääntelyyn mm. ympäristönsuojelun ja kuluttajansuojan parantamiseksi. Neuvotteluiden läpinäkyvyyden varmistaminen on jatkossakin tärkeä osa prosessia, ja erityisesti riidanratkaisumenetelmien tasapuolisuuteen sekä kustannustehokkuuteen on syytä kiinnittää huomiota.

EU:n ja Japanin vapaakauppaneuvottelut tulee päättää vuoden 2016 aikana. Vaikuttamista komissioon jatketaan Suomelle tärkeistä kysymyksistä, joita ovat tavaroiden, palvelujen ja julkisten hankintojen markkinoillepääsyn parantaminen.

Niiden vapaakauppasopimusten osalta, joiden neuvottelut on jo saatettu päätökseen (*Kanada, Vietnam, Singapore*) varmistetaan, että suomalaiset yritykset hyötyvät heti parhaalla mahdollisella tavalla sopimusten tarjoamista mahdollisuuksista. Tämä edellyttää sopimuksen toimeenpanon aktiivista seurantaa ja tiedottamista sopimusten tarjoamista mahdollisuuksista.

Yhteisen kauppapolitiikan avulla voidaan vaikuttaa myös muuttoliikkeeseen. Olennaista tässä suhteessa on edistää kestäviä arvoketjuja, vastuullista yritystoimintaa ja kehitysmaiden yksityisen sektorin kehitystä.

Sääntelyn toimivuus ja vaikutusarvioinnit

Suomi arvioi kaikkea EU-sääntelyä talouskasvun, kilpailukyvyn ja työllisyyden näkökulmasta. Pyrkimyksenä on nykyistä vähäisempi, parempi ja kevyempi sääntely. Suomi pitää EU:n lainsäädäntöhankkeissa sääntelyn toimivuutta systemaattisesti esillä ja odottaa konkreettisia toimia komissiolta, joka on asettanut sääntelyn toimivuuden koko toimintaansa läpileikkaavaksi tavoitteeksi.

EU-sääntelyn on oltava toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden mukaista, ja sen on huomioitava riittävästi jäsenvaltioiden erilaiset lähtötilanteet ja erityispiirteet. Suomi edistää EU-säädösvalmistelun avoimuutta, seurattavuutta ja hyväksyttävyyttä. Suomi pyrkii vaikuttamaan aktiivisesti siihen, että myös neuvostolla on kyky toimeenpanna sille asetetut parempaa sääntelyä koskevat velvoitteet, kuten vaikutusarviointien laatiminen. Suomi tukee työtä EU-sääntelyä koskevien määrällisten vähentämistavoitteiden sekä pienten ja keskisuurten yritysten ja digitalisaation paremmin huomioivan EU-sääntelyn edistämiseksi.

Suomi jatkaa kansallista työtä sääntelyn toimivuuden kannalta *ongelmallisten EU-säädösehdotusten ja säädösten kartoittamiseksi* ja esittää tapauskohtaisesti säännöksiä kumottaviksi, muutettaviksi tai uudelleenarvioitaviksi sekä säädösehdotuksia poisvedettäviksi. Tässä yhteydessä seurataan myös

edistystä vuonna 2015 Suomessa tehdyssä kartoituksessa ilmenneen ongelmallisen sääntelyn osalta. Kartoituksen perusteella Suomen painopisteet konkreettisten säädösten arvioinnissa liittyvät ainakin työaikoihin, ympäristönsuojeluun, kuten jätteisiin, sekä kemikaaleihin, energiatehokkuuteen ja digitaaliseen toimintaympäristöön liittyvään sääntelyyn.

Suomi vahvistaa omaa *kykyään arvioida* EU-sääntelyn taloudellista merkitystä ja oikeudellisia ulottuvuuksia säädösten valmistelu-, päätöksenteko- ja jälkiarviointivaiheessa. Suomi selvittää sääntelytaakan määrää yritysten ja kansalaisten näkökulmasta sekä määrän kehitystä ja yhteyttä EU-sääntelyyn.

Lisäksi Suomi kiinnittää erityistä huomiota *EU-direktiivien täytäntöönpanoon* ja kehittää täytäntöönpanon kokonaistilanteen *seurantaa*. Tavoitteena on viivästysten ja niistä seuraavien taloudellisten sanktioiden välttäminen. Kansalaisille ja yrityksille koituvaa sääntelytaakkaa ei lisätä tarpeettomasti kansallisella tasolla ja niille tehdään nykyistä paremmin selväksi, mikä sääntely on peräisin EU:sta ja mikä on kansallista perua. Kansallisen täytäntöönpanon lähtökohtana on, ettei kansallisilla lisävaatimuksilla aseteta suomalaisia toimijoita muita heikompaan asemaan.

Talous- ja rahaliitto

Joulukuun 2015 Eurooppa-neuvosto vahvisti sitoutuvansa toimimaan niin, että talous- ja rahaliitto (EMU) saadaan viimeisteltyä. Neuvostoa pyydettiin tarkastelemaan ehdotuksia, joita komissio on esittänyt viiden puheenjohtajan EMU-raportin jatkotoimena. Jatkotyö keskittyy erityisesti talouden ja finanssipolitiikan ohjausjärjestelmän tehostamiseen, euroalueen ulkoisen edustuksen vahvistamiseen sekä pankkiunionin loppuunsaattamiseen. Neuvosto raportoi edistymisestä näissä asioissa kesäkuuhun mennessä.

Eurooppalainen talletussuojajärjestelmä muodostaisi pankkiunionin kolmannen vaiheen. Komission marraskuisen asetusehdotuksen mukaan talletussuojajärjestelmä perustettaisiin kolmessa vaiheessa, joita olisivat jälleenvakuutusvaihe, rinnakkaisvakuutusvaihe ja täysvakuutusvaihe. Asetusehdotuksen käsittely neuvostossa alkoi vuoden alussa.

Suomi tukee vahvaa sijoittajanvastuuseen perustuvaa pankkiunionia ja sen kehittämistä. Ehdotusta eurooppalaisen talletussuojajärjestelmän perustamisesta tulee tarkastella osana muiden toimenpiteiden kokonaisuutta, joilla pankkiunionin tehokkuutta lisätään ja vähennetään pankkisektorin toiminnasta julkiselle taloudelle aiheutuvia riskejä. Suomi tukee järjestelmää, jolla pankkien ja valtioiden välinen riippuvuus katkaistaan.

Suomi katsoo, että oikeissa olosuhteissa eurooppalaisen talletussuojajärjestelmän perustaminen voisi olla Suomen edun mukaista. Suomen pankkijärjestelmä on voimakkaasti keskittynyt, eikä se siksi tarjoa mahdollisuutta pankkitoiminnan riskien tehokkaaseen hajauttamiseen pankkitoimialan kesken. Erot eri maiden pankkisektorien sääntelyssä ja riskeissä ovat kuitenkin yhä niin suuret, että yhteisen talletussuojan hyödyt ja kustannukset jakautuisivat epätasaisesti. Yhteiseen talletussuojajärjestelmään siirtyminen ei siksi nykyiseltä pohjalta ole perusteltua.

Yhteisen talletussuojajärjestelmän luominen voi tulla kyseeseen vasta, kun siihen voidaan siirtyä tasavertaiselta pohjalta. Tämä edellyttäisi vähintään, että pankkisääntelyn ja -valvonnan käytännöt yhtenäistetään ja eri maiden pankkisektorien riskejä vähennetään. On myös huolehdittava siitä, että eroavuudet talletussuojan rahastointiasteissa eivät aseta jäsenvaltioita eriarvoiseen asemaan. Tarvittaessa yhdenvertaisuuden edellyttämä rahastoinnin taso tulee turvata kotivaltion toimin.

Suomi katsoo, että yhteiseen talletussuojaan siirtymisen aikataulun tulee olla ehdollinen yllä kuvattujen riskiä vähentävien toimien toteutumiselle. Näin ollen Suomi suhtautuu varauksellisesti komission esityksen mukaiseen aikatauluun, jonka mukaan yhteisen talletussuojajärjestelmän ensimmäinen vaihe aloittaisi toimintansa jo vuoden 2017 aikana.

Suomi katsoo, että komission esitykseen sisältyy useita kysymyksiä, joita tulee täsmentää jatkokäsittelyssä. Yhteisen talletussuojajärjestelmän toimivuus edellyttää, että talletussuojaa koskeva kansallinen lainsäädäntö, erityisesti korvattavien talletusten määritelmien osalta, on riittävän yhdenmukainen kaikissa osallistuvissa jäsenvaltioissa. Ehdotuksen jatkovalmistelussa tulee varmistaa, että yhteisen talletussuojarahaston varoja voidaan käyttää vain korvausten maksamiseen tallettajille ja kriisinratkaisuasituksen mukaisiin kriisinratkaisutoimiin. Pankkien maksukyvyttömyystilanteiden laaja-alaista tarkastelua on syytä jatkaa ja selvittää, millä toimenpiteillä varmistetaan pankkeihin sovellettavan maksukyvyttömyyslainsäädännön toimivuus yhteisessä talletussuojajärjestelmässä.

Komission lokakuussa antamiin muihin ehdotuksiin kuuluvat eurooppalaisen ohjausjakson kehittäminen, finanssipoliittisten sääntöjen yksinkertaistaminen, finanssipoliittisen lautakunnan perustaminen, makrotalouden epätasapainomenettelyn vahvistaminen ja kilpailukykyneuvostojen luominen.

Suomen lähtökohtana on, että jokainen jäsenvaltio kantaa vastuun omasta talouspolitiikastaan ja vastaa itse veloistaan. Sääntöjen noudattamisen vahvistamiseksi talouspolitiikan koordinaatiota on yksinkertaistettava ja jäsenvaltioiden omistajuus talouspolitiikasta on varmistettava.

Suomi pitää vertaisarviointeja hyvänä tapana edistää rakenneuudistuksia jäsenvaltioissa ilman pakottavaa lainsäädäntöä. Sen sijaan Suomi ei pidä tarpeellisena laajentaa sosiaali- ja työllisyyskysymysten käsittelyä osana makrotalouden epätasapainojen menettelyä.

Suomi suhtautuu varauksellisesti kansallisten kilpailukykyneuvostojen perustamiseen.

Suomi kannattaa pitkän aikavälin tavoitetta yhtenäistää euroalueen ulkoista edustautumista. Suomi ei kuitenkaan tue sellaista välivaiheen mallia, jossa pienet euromaat yhdistettäisiin osaksi suurten euromaiden hallitsemia vaalipiirejä.

Joulukuun Eurooppa-neuvoston mukaan viiden puheenjohtajan raporttiin sisältyvien pitkän aikavälin toimenpiteiden oikeudellisia, taloudellisia ja poliittisia näkökohtia on vielä tutkittava tarkemmin. Komissiossa ja neuvostossa tehtävän lisätyön jälkeen Eurooppa-neuvosto jatkaa näiden toimenpiteiden tarkastelua viimeistään vuoden 2017 lopulla. Tässä vaiheessa ei ole tiedossa, miten valmistelu ennen tarkastelua toteutetaan. Suomi varautuu täsmentämään kantojaan hallitusohjelman pohjalta, jonka mukaan Suomi on talous- ja rahaliiton jäsenenä sitoutunut edistämään euroalueen vakautta. Tavoitteena on sääntöperusteinen ja toimiva euroalue, jossa jokaisella jäsenvaltiolla itsellään on ensisijainen vastuu omasta talouspolitiikastaan. Samoin jokainen jäsenvaltio vastaa itse veloistaan. Suomi pyrkii palauttamaan no bail-out -säännön uskottavuuden. EMU:a ei tule kehittää sellaisen talouskoordinaation syventämisen kautta, joka johtaisi yhteisvastuun laajentamiseen.

Euroalueen vakaus

Edellytykset Kreikan tilanteen vakautumiselle ovat olemassa, mikäli Kreikka itse toteuttaa täysimääräisesti tukiohjelmassa määritellyt rakenteelliset uudistukset ja sopeutustoimet. Julkisen

talouden tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan kuitenkin vielä lisätoimia, samoin muun muassa yksityistämisstrategiaan ja hoitamattomiin luottoihin liittyen. Jatkon kannalta sitoutuminen sovittuihin uudistuksiin on avainasemassa. Jos Kreikka jatkaa ohjelman toteutusta ja talouden vakautumiskehitys jatkuu, niin Kreikalla voisi olla edellytyksiä palata velkakirjamarkkinoille vuonna 2017. Myös muuttoliikekriisin saaminen hallintaan vaikuttaa Kreikan talouden vakautumiseen.

Alkuvuodesta alkoi Kreikan kolmannen rahoitustukiohjelman ensimmäisen väliarvion käsittely. Sen merkitys luottamuksen palauttamisessa on keskeinen. Tämän jälkeen Kansainvälinen valuuttarahasto (IMF) päättää osallistumisestaan ohjelmaan, mihin liittyen olennaisia kysymyksiä ovat Kreikan velkakestävyys ja lainaehtojes mahdolliset huojennukset.

Suomi edellyttää, että Kreikka on vahvasti sitoutunut ohjelmaan. Ehtojen toteuttaminen on edellytys lainaerien maksamiselle. Suomi edellyttää myös ratkaisuja, joilla varmistetaan IMF:n asiantuntemuksen hyödyntäminen ja mahdollistetaan sen liittyminen ohjelman rahoitukseen mahdollisimman pian.

Eurohuippukokouksessa viime heinäkuussa sovitun mukaisesti Kreikan velan nimellisarvon leikkaukset eivät ole mahdollisia ja lisähuojennuksia arvioidaan vasta uuden ohjelman ensimmäisen väliarvion hyväksymisen jälkeen. Silloinkin niiden ehtona on uudessa ohjelmassa sovittavien toimien täytäntöönpano kokonaisuudessaan.

Mikäli *Euroopan vakausmekanismia* joudutaan vielä käyttämään, sen tulee tapahtua vain mekanismin nykyisen kapasiteetin ja pääomarakenteen puitteissa. Euroalueen vakauttamistoimia koskevat päätökset hallitus tekee Suomen kansallisen edun näkökulmasta.

Rahoituskehysten väliarviointi

EU:n monivuotisten rahoituskehysten 2014–2020 väliarviointi toteutetaan tänä vuonna. Arvioinnissa tarkastellaan rahoituskehysten toimivuutta (koko, joustot, erityisvälineet) ja varojen kohdentamisen tehokkuutta suhteessa unionin prioriteetteihin. Arvioinnissa etsitään myös keinoja lisätä rahoituksen tuloksellisuutta ja yksinkertaistaa menettelyjä. Siinä ei käsitellä jäsenmaakohtaisia maksuosuuksia.

Väliarvioinnin yhteydessä on odotettavissa, että ajankohtaisiin haasteisiin, kuten muuttoliike, pyritään vastaamaan lisäämällä joustavuutta. Kysymykseen voi tulla myös rahoituskehysasetuksen rajoitettu muuttaminen niin, että painopistettä siirretään uusiin kohteisiin. Kolmas vaihtoehto olisi rahoituskehysten muutos, joka kuitenkin edellyttää kaikkien jäsenvaltioiden yksimielisyyttä.

Suomi pitää tärkeänä, että rahoituskehysten painopistettä jatkossakin siirretään yhä vahvemmin tukemaan talouskasvua, työllisyyttä ja osaamista. Väliarvioinnin yhteydessä ei tule kasvattaa rahoituskehysten kokonaistasoa. Ajankohtaisiin haasteisiin, kuten muuttoliike, vastaaminen voi kuitenkin edellyttää lisäjoustoa rahoituskehysten sisällä maksukaton puitteissa. EU:n muuttoliiketilanne on niin poikkeuksellinen, että se edellyttää myös Suomessa EU-budjettivarojen käytön kriittisempää tarkastelua ja valmiutta ottaa kantaa hyvinkin nopealla aikataululla. Rahoitettujen toimien on tähdättävä eurooppalaisen lisäarvon syntymiseen ja vaikuttavuuteen. EU-rahoituksen tulisi jatkossakin täydentää, ei korvata, kansallista rahoitusta. Vaikuttavuutta tulee parantaa muun muassa käyttämällä suorien tukien ohella kehittyneempiä rahoitusinstrumentteja, kuten lainoja, takauksia ja pääomasijoituksia.

Rahoitus tulisi kohdentaa uudelleen vastaamaan tämänhetkisiä tarpeita, kuten rajavalvonta, muuttoliike ja yhteinen puolustus – maksukaton puitteissa kasvattamatta budjetin kokoa. Osa koheesiopolitiikan tukirahoista tulisi uudelleen kohdentaa tukemaan enemmän maakohtaisten suositusten mukaisia rakenneuudistuksia. Tähän kytkettäisiin ehdollisuus nykyistä vahvemmin.

Kuluvana vuonna käynnistyy vuoden 2017 talousarvion valmistelu. Lisäksi komissio tekee vuoden 2016 osalta lisätalousarvioesityksiä. Suomi painottaa erityisesti rahoituksen pohjautumista realistisille tarpeille, budjetin kykyä vastata ennakoimattomiin menoihin, rahoituskehysten sovittujen kattojen kunnioittamista, väärinkäytösten ehkäisyä sekä yleisesti budjetin kurinalaisuutta ja hyvän varainhoidon periaatteita.

Koheesiopolitiikka

Komissio tekee tänä vuonna koheesiopolitiikan *välitarkastelun* monivuotisten rahoituskehysten väliarvioinnin yhteydessä. Välitarkastelussa päätetään lainsäädäntöön tarvittavista mukautuksista ja teknisestä päivityksestä jäsenvaltiokohtaisiin määrärahoihin vuosille 2017–2020. Välitarkastelussa ennakoitaan myös tulevia kehityssuuntia vuoden 2020 jälkeiseen koheesiopolitiikkaan.

Suomi katsoo, että koheesiovarojen käyttöä tulee tehostaa ja muuttaa joustavammaksi. Näin varoja voitaisiin käyttää maakohtaisten suositusten mukaisten rakenneuudistusten toimeenpanoon ja ennakoimattomiin tarpeisiin. Suomen syrjäinen sijainti ja harva asutus on otettava huomioon koheesiopolitiikassa. Unionille ei tule antaa suoraa verotusoikeutta. Seuraavissa rahoituskehysneuvotteluissa on noudatettava tiukkaa budjettikuria, kuten jäsenvaltioissa on tehty. On huolehdittava, että Suomen nettomaksuosuus on kohtuullinen ja oikeudenmukainen ja siinä huomioidaan Suomen taloustilanne.

EU:n koheesiopolitiikan uudistamiseen vaikutetaan vuosina 2016-2019 tavoitteena, että Itä- ja Pohjois-Suomen harvan asutuksen erityisasema huomioidaan uudistuksessa. Suomen kannalta on tärkeää pitää mukana myös muut erityiskysymykset, kuten Itämeri, arktisuus ja Venäjän raja-alue. EU:n sisä- ja ulkorajayhteistyöohjelmat ovat näiden tavoitteiden edistämässä merkittäviä rahoitusvälineitä.

Nettomaksajamaissa koheesiopolitiikan sääntely on muodostunut liian raskaaksi suhteessa saatavan EU-rahoituksen määrään. Siksi hallinnollista taakkaa on kevennettävä.

Maatalous

Suomen tavoitteena on *maatalouspolitiikan yksinkertaistaminen* kuluvalla ja tulevalla EU:n rahoituskehyskaudella. Maatalous- ja elintarvikesektorin sääntelyä tulee yksinkertaistaa, jotta elintarvikeketjuun kohdistuvat kustannukset ja hallinnollinen taakka vähenevät ja siten kilpailukyky paranee. Tältä osin valvonnan muuttaminen riskiperusteiseksi on keskeistä. Vuonna 2017 tehtävän maatalouspolitiikan välitarkastelun tulee johtaa maatalouspolitiikan konkreettiseen yksinkertaistamiseen. Suomen tavoitteiden läpisaaminen edellyttää vaikuttamista jo monivuotisten rahoituskehysten väliarviointiin.

Maailmanmarkkinoiden hintojen voimakas vaihtelu, Venäjän asettamat vastapakotteet ja EU:n maitokiintiöjärjestelmän päättymisen huhtikuussa 2015 ovat vaikuttaneet erityisesti *maitoalan* markkinoihin. Jotta maataloustuotanto säilyy myös pohjoisissa olosuhteissa, Suomen tavoitteena on pitää tukijärjestelmä riittävän kannustavana ja varmistaa, että markkina- ja muille tukitoimenpiteille

varataan vahva EU-rahoitus. Komissio seuraa jatkuvasti maitomarkkinoiden kehittymistä EU:ssa, mutta maidon- ja maitotuotteiden hintojen lisäksi tulee seurata tuotannon kannattavuutta.

Ulkoisen toiminnan ja turvallisuuden vahvistaminen

Ulko- ja turvallisuuspolitiikan globaalistrategia

Muuttuneen kansainvälispoliittisen ympäristön vuoksi EU:n turvallisuusstrategia vuodelta 2003 on tarkoitus korvata uudella ulko- ja turvallisuuspolitiikan globaalistrategialla. Suomen tavoitteena on EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikalle vahvaa ohjausta ja suuntaa antava strategia. Strategian tulee vahvistaa EU:n yhtenäisyyttä ja solidaarisuutta ja viestittää selkeästi EU:n intresseistä myös kumppaneille.

Uhkien torjumisen ohella lähtökohtana tulee olla turvallisuuden rakentaminen. Strategian tulee vahvistaa EU:ta turvallisuusyhteisönä ja luoda periaatteet ulkoisten uhkien torjumiselle. Strategian tulee sisältää tavoitteita yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kehittämiseksi niin kriisinhallinnan kuin puolustusalan yhteistyön osalta. Konfliktineston ja varhaisen toiminnan tulisi painottua EU:n toimissa nykyistä enemmän. Strategian tulee vahvistaa EU:n ulkoisten politiikkojen johdonmukaisuutta muun muassa ottamalla huomioon ulko- ja turvallisuuspolitiikan kytkennät kestävä kehityksen haasteisiin ja Agenda 2030:n toimeenpanoon. EU:n ulkoisten ja sisäisten politiikkojen ja toimien tulee olla nykyistäkin paremmin toisiaan täydentäviä.

Strategian tulisi vahvistaa EU:n naapuruuspolitiikan kehittäminen. Strategiassa tulee määritellä uudelta, realistiselta pohjalta EU:n tavoitteet Venäjä-politiikalleen. Arktisen yhteistyön kehittäminen on nostettava EU:n ulkosuhteiden yhdeksi painopisteeksi.

Puolustusyhteistyö ja puolustusalan markkinat

EU:n puolustusyhteistyötä tulee kehittää, jotta unioni ja sen jäsenvaltiot pystyisivät paremmin vastaamaan tulevaisuuden turvallisuushaasteisiin. EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikan globaalistrategiaa tulee täydentää *puolustusta koskevalla valkoisella kirjalla* tai vastaavalla strategia-asiakirjalla, jolla luodaan edellytyksiä jäsenvaltioiden puolustusyhteistyön kehittämiseksi. Sen tulisi määrittää puolustusyhteistyötä koskeva tavoitetaso yksityiskohtaisemmalla tasolla ja vahvistaa mekanismit tarvittavien suorituskykyjen kehittämiseksi.

Eurooppalaisten puolustusmarkkinoiden kehittämisen tavoitteena tulisi olla sellaisten olosuhteiden luominen, joissa puolustusteollisten yritysten menestyminen riippuu ensisijaisesti niiden osaamisesta ja innovaatiokyvystä, ei kotimaasta. On tärkeää, että *puolustushankintadirektiiviä* sovelletaan asianmukaisesti kaikissa jäsenvaltioissa ja että komissio hyödyntää täysimääräisesti säädöksen täytäntöönpanon ja soveltamisen valvontaan liittyviä välineitä. Markkinoiden kehittämisessä tulee huomioida erityisesti pk-yritykset.

Myös eurooppalaisia sotilaallisia *huoltovarmuusjärjestelyitä* tulisi syventää. Jäsenvaltioiden sitoutumista näihin tulisi vahvistaa. Tavoitteena on mahdollistaa toimitusvarmuus eli nopeat ja tehokkaat jäsenvaltioiden väliset puolustusmateriaalin toimituksia koskevat siirtojärjestelyt kaikissa olosuhteissa.

Keskinäisen avunannon lauseke ja yhteisvastuulauseke

Avunantolausekkeen soveltamisen ensimmäistä kertaa Ranskan terrori-iskun johdosta voidaan arvioida vahvistavan jäsenvaltioiden keskinäistä solidaarisuutta ja EU:ta turvallisuusyhteisönä. Oleellista on, kuinka muiden EU-maiden tukilupaukset konkretisoituvat. Suomen kannattaa olla tässä aktiivinen. Ranskan tukipyyntö vahvisti, että avunantolausekkeen soveltamisalan voidaan katsoa ulottuvan myös muihin, aseelliseen hyökkäykseen rinnastettaviin vakaviin turvallisuusuhkiin. Ranskalle myönnettävää apua ei koordinoitu EU-tasolla, mikä heijastui tukilupausten valmisteluun. EU-tason koordinoinnin tarvetta ja toteuttamistapaa avunantolauseketta sovellettaessa tulisi tarkastella jatkossa. Keskinäisen avunannon lausekkeen soveltuvuus myös hybriditilanteissa tulisi huomioida.

Jäsenvaltioilla on käytettävissään myös muita yhteistyöhön tai yhteisvastuullisuuteen perustuvia järjestelyjä vakavien häiriö- ja kriisitilanteiden varalta, kuten yhteisvastuulauseke.

Kansainvälisen avun antamista ja vastaanottamista koskevan lainsäädännön uudistus Suomessa tulee nähdä osana Lissabonin sopimuksen toimeenpanoa.

Terrorismin torjunta

Terrorismin torjunnassa on toteutettu jo lukuisia toimenpiteitä ja uusia käynnistettiin ja kiirehdyttiin Pariisin terrori-iskujen seurauksena. Useita toimia on edelleen EU:ssa valmisteluvaiheessa. Sovitut toimenpiteet tulee panna nopeasti täytäntöön ja neuvottelut avoinna olevista hankkeista viedä päätökseen mahdollisimman nopeasti. Tänä vuonna neuvoteltavina ovat muun muassa terrorismirikosten tekemistä varten tapahtuvan matkustamisen kriminalisointi ja rikosrekisteritietojen vaihdon tehostaminen.

Schengenin ulkorajoilla tehtävien rekisteritarkastusten tehostamisessa on keskeistä, että rajatarkastusten luotettavuutta ja turvallisuutta parantavia toimenpiteitä tasapainotetaan riittävillä sujuvuutta lisäävillä toimenpiteillä.

Hybridiuhat

EU:n tulee kehittää toimintaansa hybridiuhkiin varautumisessa ja vastaamisessa. Kyse on sekä ulkoisesta että sisäisestä toiminnasta. Suomi tukee EU:n hybridianalyysikykyjen vahvistamista. Parhaillaan laadittavassa hybridiuhkiin varautumista koskevassa kehysasiakirjassa tulee huomioida kaikki EU:n käytettävissä olevat oikeudelliset, toiminnalliset ja muut välineet sekä mahdollisuudet niiden käyttöön hybridiuhkatilanteissa. Unionille tulee luoda kyky sekä ennakko- ja varautumiseen että uhkiin vastaamiseen. Hybridiuhat osoittavat myös, että tarve EU:n strategiselle viestinnälle on kasvanut. Kansallisten toimien ja EU:n strategisen viestinnän koordinoitua tulee tehostaa.

Suhteet Venäjään ja itäisiin kumppaneihin

Ukrainan kriisi on muuttanut oleellisesti EU:n ja Venäjän välistä suhdetta. Suhteiden kehittäminen riippuu Ukrainan ja Syyrian kriisien ratkaisun etenemisestä. EU:n Venäjään Ukrainan tilanteen takia kohdistamia *rajoittavia toimenpiteitä* tarkastellaan vuoden 2016 aikana. Rajoittavat toimenpiteet on sidottu Minskin sopimuksen toimeenpanoon.

Venäjän kanssa tulee tehdä *yhteistyötä globaaleissa kysymyksissä*, kuten kansainväliset konfliktit, joukkotuhoaseiden leviäminen ja ilmastonmuutos sekä hyödyntää alueellisia, monenvälisiä foorumeita Venäjän saamiseksi mukaan yhteistyöhön esimerkiksi ympäristökysymyksissä.

Itäisten kumppanien kanssa tulee painottaa *naapuruuspolitiikan* mahdollisuuksia ja yhteisten arvojen ja sitoumusten noudattamista. Ukrainan, Georgian ja Moldovan tulee edetä assosiaatiosopimusten toimeenpanossa. Ukrainalle annettava taloudellinen apu on kytkettävä sen uudistusten toteuttamiseen. Valko-Venäjän kanssa tulee lisätä vuoropuhelua ja tiivistää suhteita maan sisäinen tilanne huomioiden.

On tärkeää, että komissio käynnistää vuonna 2016 laajemman keskustelun *EU:n kehityspolitiikan periaatteista*. Ajoitus kehityspolitiikan kokonaisvaltaiselle arvioinnille on otollinen uuden globaalin kestävän kehityksen agendan 2030 valmistuttua. Suomi ajaa aktiivisesti EU:n kehityspolitiikan uudistamista ja tehostamista kestävän kehityksen toteuttamiseksi. EU on Suomelle keskeinen kanava vaikuttaa kansainvälisiin ilmasto- ja ympäristö-, kauppa-, verotus-, investointi- ja talouskysymyksiin niin, että tehtävät päätökset ja sopimukset parantavat myös köyhien maiden olosuhteita. Siksi Suomi pitää kehityspoliittisia tavoitteita esillä myös EU:n muiden alojen työssä.

Arktinen politiikka

EU:n arktisessa politiikassa tulee kiinnittää erityistä huomiota alueella avautuviin liiketoimintamahdollisuuksiin. Alueen potentiaali on hyödynnettävä talouskasvun ja työllisyyden edistämisessä kestäväällä tavalla. Samalla on edistettävä infrastruktuurihankkeita arktisen alueen mahdollisuuksien hyödyntämiseksi. Myös EU:n tutkimus- ja innovaatio- ja investointitukea on tärkeää jatkossa paremmin suunnata arktisiin asioihin. Unionin arktisen politiikan tulisi edistää myös Pohjois-Euroopan kylmän ilman teknologian osaamisen hyödyntämistä.

Oikeusvaltioperiaate

21

Jotta jäsenvaltioiden välinen yhteistyö EU-asioissa toimisi, niiden tulee voida luottaa toistensa oikeusjärjestyksiin. Suomi pitää erittäin tärkeänä, että neuvosto ja jäsenvaltiot sitoutuvat tarkastelemaan säännöllisesti oikeusvaltioperiaatteen toteutumista unionin piirissä.

Suomi on toiminut aktiivisesti oikeusvaltioperiaatteen toteutumisen vahvistamiseksi unionissa. Suomi katsoo, että komission toimintakehys oikeusvaltioperiaatteen turvaamiseksi mahdollistaa tehokkaan menettelyn oikeusvaltioperiaatetta koskevan järjestelmätason uhkaan puuttumiseksi.

Korruptio horjuttaa myös unionin sääntöperustaa. EU:n tulee tehostaa korruption vastaista toimintaansa. Yhteistyötä tulee lisätä ja parhaita käytäntöjä vaihtaa. Korruptioilanteesta EU:ssa tulee raportoida säännöllisesti.

Laajentumisasiainpolitiikka

EU:n laajentumisasiainpolitiikan tulee perustua tiukkaan ja oikeudenmukaiseen ehdollisuuteen ja sovittujen kriteerien täyttämiseen. Kutakin maata arvioidaan sen oman edistymisen perusteella. Oikeusvaltio- ja perusoikeuskysymysten, talouden sekä demokraattisten instituutioiden vahvistamisen tulee olla laajentumisprosessin keskiössä.

Turkin EU-jäsenyysneuvottelujen rinnalla yhteistyötä Turkin kanssa tulee tiivistää erityisesti muuttoliikekysymyksissä ja myös ulkopoliittisissa kysymyksissä. EU:n ja Turkin viisumivapaudessa voidaan edetä, kun viisumivapaustiekartassa asetetut ehdot täyttyvät. Kyproksen jälleenyhdistymisneuvotteluiden myönteinen ratkaisu poistaisi muodollisia esteitä Turkin EU-jäsenyysneuvottelujen tieltä sekä selkiyttäisi omalta osaltaan EU:n ja Turkin välisiä suhteita.